

پیش بینی هویت تحصیلی براساس الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرسشگری در دانش آموزان دختر پایه هفتم شهر اصفهان

طاهره احمدی^۱، زهرا صباغی لمراسکی^۲، نسرين فردوسی^۳، زینب امینی^۴، زهرا رنجبر^۵

^۱آموزگار پایه ششم

^۲کارشناس ارشد تربیت بدنی

^۳کارشناس ارشد مشاوره خانواده

^۴آموزگار پایه ششم

^۵آموزگار پایه پنجم

چکیده

هدف از پژوهش حاضر پیش بینی هویت تحصیلی براساس الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرسشگری در دانش آموزان دختر پایه هفتم بود. این تحقیق از نظر هدف تحقیق در زمره تحقیقات کاربردی و از نظر روش تحقیق، توصیفی و از نظر نوع، همبستگی است و جامعه مورد بررسی آن کلیه دانش آموزان دختر پایه هفتم ناحیه ۴ شهر اصفهان بوده است. نمونه آماری از بین جامعه مذکور به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای و بر اساس جدول کرچسی و مورگان برابر با ۲۴۸ نفر محاسبه گردید. برای گردآوری داده ها از پرسشنامه منزلت هویت تحصیلی واز و ایزاکسون (۲۰۰۸)، پرسشنامه الگوی ارتباطی خانواده وئرر و فیتزپاتریک (۲۰۰۲) و پرسشنامه روحیه پرسشگری حیدری (۱۳۹۲) استفاده شده است. نتایج حاصل از تحلیل آماری (آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون) توسط نرم افزار SPSS با ضریب اطمینان ۹۵ درصد (۵ درصد خطا) نشان داد که: بین الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرسشگری با هویت تحصیلی در دانش آموزان پایه هفتم رابطه وجود دارد. بین مولفه های الگوهای ارتباطی خانواده (جهت گیری گفت و شنود، جهت گیری همنوایی) با هویت تحصیلی در دانش آموزان دختر پایه هفتم رابطه وجود دارد. بین مولفه های روحیه پرسشگری (جستجوگری، تفکر انتقادی، توان پژوهشی) با هویت تحصیلی در دانش آموزان دختر پایه هفتم رابطه وجود دارد. الگوهای ارتباطی و روحیه پرسشگری توان پیش بینی هویت تحصیلی در دانش آموزان دختر پایه هفتم را دارند.

واژه های کلیدی: هویت تحصیلی، الگوهای ارتباطی خانواده، روحیه پرسشگری، دانش آموزان دختر

مقدمه و بیان مساله

خانواده به عنوان یکی از مهم ترین نهادهای جامعه و شکل دهنده شخصیت آدمی دارای قواعد و اصولی خاص است و برای اعضای خود نقش های متنوعی تعیین می کند. ارزش اصلی خانواده حاصل شبکه روابطی است که توسط اعضای آن به وجود آمده است. در واقع سلامت و سعادت جامعه به سلامت و پویایی نظام خانواده وابسته است و سلامت و تعادل و تعالی نظام خانواده نیز به کیفیت روابط بین والدین و فرزندان بستگی دارد. یکی از مهمترین سازه های مربوط به خانواده، الگوهای ارتباطی خانواده است. الگوی ارتباطی خانواده، ساختار ارتباطی از دنیای خانواده است که بر اساس ارتباط اعضای خانواده با یکدیگر و اینکه اعضا چه چیزی به یکدیگر میگویند، چه کاری انجام میدهند و چه معنایی از این ارتباطات دارند، تعریف می شود (محمدی و همکاران، ۱۳۹۸). دو بُعد زیربنایی در الگوی ارتباطات خانوادگی شامل جهت گیری گفت و شنود و جهت گیری همنوایی است. جهت گیری گفت و شنود به معنای آن است که خانواده ها شرایط صمیمانه ای را فراهم می آورند که در آن، همه اعضای خانواده تشویق به شرکت آزادانه و راحت در تعامل، بحث و تبادل نظر درباره طیف وسیعی از موضوعات می شوند. در این گونه خانواده ها عقاید متنوع و متفاوت مورد پذیرش قرار می گیرد و فرزندان ضمن احترام به والدین می توانند به مخالفت با آنان بپردازند (رایدر و سیگرمن^۱، ۲۰۱۸). جهت گیری همنوایی عبارت است از اینکه خانواده ها شرایط همسان بودن نگرش ها، ارزش ها و عقاید را مورد تأکید قرار می دهند و فرزندان ملزم به رعایت هنجارهای والدین خود هستند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۸).

دوره نوجوانی یکی از حساسترین مراحل زندگی فرد است. شاید دلیل آن باشد که در این دوران تغییرات قابل توجهی از نظر جسمی، روانشناختی، شناختی، هیجانی و روابط اجتماعی در فرد رخ می دهد. گاه این تغییرات به قدری شدید است که والدین از اینکه نوجوانشان روزی سر حال و روز دیگر غمگین و گوشه گیر است، تعجب و شکایت می کنند. نوجوان علاوه بر کنار آمدن با همه این تغییرات، باید بکوشد تا هویتی برای خود کسب کند. در واقع وی باید پاسخ مشخص برای این سوال قدیمی بیابد که "من کیستم؟". بنابراین یکی از تکالیف اساسی نوجوان، هویت یابی است (مهدی پور و همکاران، ۱۳۹۶). مطابق با شواهد پژوهشی، هویت از جمله عوامل فردی است که از یک طرف تحت تأثیر محیط خانواده قرار میگیرد (لابویتی^۲، ۲۰۱۵) و از طرف دیگر، خود رقم زده رفتارها و عملکرد افراد است. رشد هویت شامل فرایندی است که در طی آن افراد به بررسی جنبه های مختلف زندگی پرداخته و جنبه هایی را که با اهداف، عقاید، ارزش ها و تمایلات آنها هماهنگ است انتخاب می کنند (سیسیوچم و کاراس^۳، ۲۰۱۸). با توجه به پیچیده شدن جوامع و افزایش دامنه و گستره انتخاب هویتی افراد در عصر حاضر، به نظر می رسد فرایند هویت یابی طولانی تر شده و از دوران نوجوانی به دوران بزرگسالی در حال ظهور گسترش یافته است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۸).

مرور پژوهش های پیشین نشان می دهد که الگوهای ارتباطی خانواده به عنوان پیشایندهای جهت ایجاد ارزش ها، عقاید، مهارت ها، هویت و سازه های روانشناختی بر فرد اثر می گذارند (جانسون^۴، ۲۰۱۸). روابط بین اعضا بر بسیاری از جنبه های زندگی از جمله هویت تأثیر می گذارد. خانواده هایی با میزان بالای گفت و شنود به اعضای خود کمک می کنند که به استقبال چالش ها بروند، از

¹ Rider & Sigelman² Laboviti³ Ciecuchm & Karaś⁴ Johnson

اعضای خود حمایت بهینه کنند و در دوره‌های مختلف زندگی، نقش مثبتی در شکل‌گیری هویت اعضا داشته باشند (بتاسکی^۱، ۲۰۱۶).

آنچه مورد نیاز انسانها و سازمانهای امروزی است تا در عصر تحولات سریع آنها را یاری داده و به تعامل و پیشرفت‌های بی‌شمار دست یابند، توجه به پرسشگری و درگیر کردن ذهن کودکان و نوجوانان به پرسش‌های فلسفی و بحث و گفتگو درباره آنها و نقطه راه اندازی تفکر در کودکان و نوجوانان است. بسیاری از صاحب‌نظران حیطه روانشناسی و آموزش و پرورش، "پرسش کردن" را نه تنها یکی از عناصر، بلکه عامل حیاتی فرایند یادگیری می‌دانند (گنجی و همکاران، ۱۳۹۲). بسیاری از صاحب‌نظران حیطه روانشناسی و آموزش و پرورش، «پرسش کردن» را نه تنها یکی از عناصر، بلکه عامل حیاتی فرایند یادگیری می‌دانند. معلمان از فنون پرسشگری، برای ارزشیابی یادگیری دانش‌آموزان، واری کارها و تکلیف‌های کلاسی، مرور و خالصه سازی درس‌ها، جلب توجه دانش‌آموزان، افزایش مهارت‌های تفکر و پژوهش مستقل استفاده می‌کنند. فنون پرسشگری مطلوب از مدت‌ها پیش به عنوان ابزار اصلی معلمان کارآمد در نظر گرفته شده و پژوهش‌ها نشان داده اند که تفاوت‌های موجود در تفکر و استدلال دانش‌آموزان را می‌توان به نوع سؤال‌هایی که معلمان مطرح می‌سازند نسبت داد (مرادی و عجم، ۱۳۹۶). پاسخگویی به پرسش‌های مرتبط با هویت معمولاً با مقداری تشویش نیز همراه است. شاید بتوان گفت که تشویش والدین نیز کمتر از خود نوجوانان نیست. نوجوانانی که سعی می‌کنند که بال‌های خود را بگشایند و به دنیای خاص خویش پرواز کنند و والدینی که گاه به دلیل وابستگی به فرزند خود و استقلال‌جویی او نگرانند و گاهی نیز به دلیل مخاطراتی که پرواز غیرقابل پیش‌بینی از آشیانه مألوف در کمین نوجوان آنهاست، احساس ایمنی نمی‌کنند. در این میان ممکن است نوجوان دچار این احساس شود که والدین او به جای آنکه کمکش کنند، وی را آرام و به حال خود نمی‌گذارند (مهدی پور و همکاران، ۱۳۹۶). به راستی که اگر ما بتوانیم دانش‌آموزان را به خلاقه پرسشگری مجهز کنیم و به آنها بیاموزیم که طرح پرسش، کلید دستیابی به پاسخ‌های بزرگ است، راه پر پیچ و خم آموختن را برایشان هموارتر کردیم؛ زیرا داشتن پرسش به واقع مجهز کردن ایشان به چراغی است که می‌تواند کوره راه‌های نادانستن را به کمک آن آسوده‌تر درنوردند. پرسش چراغی در دست برای عبور از کوچه‌های تاریک نادانی تا رسیدن به صبح روشن دانایی است (رمضانزاده، ۱۳۹۳). پرسشگری در نظام تعلیم و تربیت و تاثیر آن بر خلاقیت دانش‌آموزان، توجه ویژه به متغیر خودنظم‌دهی فراشناختی نیاز به پژوهش در این زمینه احساس می‌شود (مرادی و عجم، ۱۳۹۶). با توجه به مطالب گفته شده، مطالعه حاضر در صدد پاسخ به سوال هست که، آیا هویت تحصیلی بر اساس الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرسشگری در دانش‌آموزان دختر پایه هفتم شهر اصفهان پیش بینی می‌شود؟

مبانی نظری پژوهش

هویت تحصیلی: هویت تحصیلی شکلی از هویت است که فرد از طریق تحصیلات خودش را تعریف می‌کند. در واقع هویت تحصیلی، بیانگر تلاش برای موفقیت در امر تحصیلی یا رها کردن تحصیل است (عبدی و زندی پیام، ۱۳۹۹).

الگوی ارتباطی خانواده: الگوی ارتباطی خانواده، ساختار ارتباطی از دنیای خانواده است که بر اساس ارتباط اعضا خانواده با یکدیگر و اینکه اعضا چه چیزی به یکدیگر می‌گویند، چه کاری انجام می‌دهند و چه معنایی از این ارتباطات دارند، تعریف می‌شود (محمدی و همکاران، ۱۳۹۸).

¹ Butauski

روحیه پرسشگری: پرسشگری از جمله مهارت های موثری است که راه به پاسخ و یقین می برد و نهادینه کردن این رسم نکو، به معنای دست گیری مخاطبان برای رسیدن به سر منزل مقصود در جاده تعلیم و تربیت است (مرادی و عجم، ۱۳۹۶).

هویت تحصیلی و استقلال تحصیلی از دیدگاه هنکل^۱ (۲۰۰۵)

هنکل (۲۰۰۵) تحقیق گسترده ای را توسط تیم هایی در دانشگاه های برگن، نروژ، برونل، انگلستان و سوئد با روش مصاحبه انجام داده است. نتایج این تحقیق نشان می دهد هویت تحصیلی و استقلال تحصیلی در زندگی فردی و تحصیلی دارای اهمیت هستند. اینگونه فرض می شود که انگیزه تحصیلی براساس تلاش جهت دستیابی به هویت منحصر به فرد در زمینه های منتخب زندگی است. استقلال تحصیلی تحت تاثیر شرایط فنی - اجتماعی مناسب قرار دارد و زمینه یک هویت شناخته شده است. به هر حال هویت و استقلال به عنوان دو مفهوم مورد بحث و مهم برای محصلان و مؤسسات آموزشی است. این موضوع به طور گسترده در تئوری های اجتماعی، موقعیت های اجتماعی و سیاسی و آموزش مورد بحث است. در نظریه های هویت ارزش ها، منافع، اعتقادات و تصورات شخصی مورد توجه است که محصول تعاملات بین فردی و عملکرد جوامع است. این مسائل بیشتر انتزاعی هستند. هویت تحصیلی نیز تابعی از روابط اجتماعی، روابط میان فردی، نظم و انضباط در کارهای تحصیلی و استقلال است. این نظریه در چارچوب روابط و نهادهای اجتماعی ساخته شده است. هنکل همچنین بیان می کند حق انتخاب در ساخت و ساز هویت اهمیت دارد و این خود فرد است که از ارزشها، اعتقادات و تصورات شخصی اطلاع دارد و دست به انتخاب می زند.

مدل رشد هویت تحصیلی از دیدگاه انستیل^۲، ایشی کاوا^۳، و تاواسکات^۴ (۲۰۰۸):

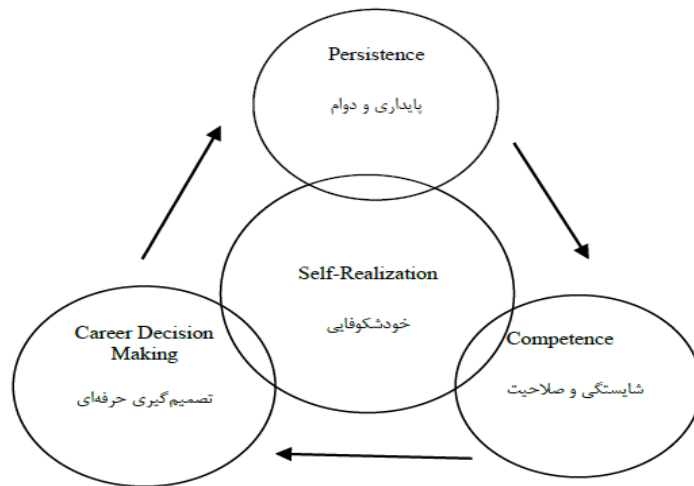
نتایج تحقیق انستیل و همکاران (۲۰۰۸) نشان از اهمیت وجود برنامه و روش هایی است که باید دانش آموزان را برای موفقیت های تحصیلی آماده کنیم. خود تعیین گری، انگیزه درونی و رشد اجتماعی را تسهیل می کند و عنصر مهم در استقلال عمل افراد است. این محققان مدلی جهت توسعه هویت تحصیلی از طریق مضامین خود تعیین گری همچون پشتکار و پایداری، شایستگی، تصمیم گیری حرفه ای و خودشکوفایی در دانش آموزان اختلال یادگیری مطرح می کنند. در این مدل رفتار تحت تاثیر احساس شایستگی و به دنبال آن تصمیم گیری حرفه ای قرار می گیرد. و در نهایت پایداری، شایستگی و تصمیم گیری حرفه ای به افزایش خودشکوفایی می انجامد. اولین عامل مهم در افزایش هویت تحصیلی دوام و پایداری در تلاش جهت دستیابی به هدف است. به عبارتی دوام و پایداری احساس شایستگی را به وجود می آورد و احساس شایستگی در فرد با غرور و اعتماد به نفس همراه است. در این صورت است که دانش آموزان به داشتن توانایی های هر چند اندک خود افتخار می کنند و سعی در خودشکوفایی خود دارند. این مسئله شرط اصلی رسیدن به هویت تحصیلی است. پایداری و شایستگی به افراد جرأت تصمیم گیری در مورد زندگی حرفه ای و تحصیلی را می دهد. داستان شرکت کنندگان در تحقیق انستیل و همکاران (۲۰۰۸) بعد از اجرای مدل توسعه هویت تحصیلی، استقلال و کنترل ذاتی دانش آموزان را نشان می دهد.

¹ Henkel

² Anctil

³ Ishikawa

⁴ Tao Scott

شکل شماره (۱) - رشد هویت تحصیلی از طریق خودتعیین‌گری انسٹیل و همکاران (۲۰۰۸)

پیشینه

الف - پیشینه پژوهش‌های داخلی

محمدی و میراحمدی (۱۴۰۰) در پژوهشی تحت عنوان بررسی نقش میانجی الگوهای ارتباطی خانواده در ارتباط بین سبک‌های هویت و هویت تحصیلی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان چهارمحال و بختیاری نشان دادند که بین همه متغیرهای پژوهش رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. و نتایج تحلیل مسیر نیز نشان دهنده این است که متغیر الگوهای ارتباطی خانواده توانست نقش واسطه‌ای را در تأثیر سبک‌های هویت بر هویت تحصیلی برقرار کند.

محمدی و احمدی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی براساس روحیه پرسشگری و مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان دختر پایه ششم ناحیه ۵ تبریز به روش توصیفی - همبستگی انجام دادند. نتایج ضریب همبستگی نشان داد بین روحیه پرسشگری با اشتیاق تحصیلی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. بین مهارت‌های ارتباطی با اشتیاق تحصیلی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج رگرسیون نشان داد، ۷۷/۹۰ درصد از واریانس اشتیاق تحصیلی توسط روحیه پرسشگری و مهارت‌های ارتباطی تبیین می‌شود.

بختیاری و موسوی (۱۴۰۰) در پژوهشی به ارائه مدل علی تأثیر درگیری تحصیلی بر هویت تحصیلی دانشجویان با در نظر گرفتن نقش واسطه‌ای الگوهای ارتباطی خانواده پرداختند. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش‌شناسی، جز تحقیقات کمی از نوع همبستگی بود. یافته‌های پژوهش نشان داده است که بین همه متغیرهای پژوهش رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. و نتایج تحلیل مسیر نیز نشان دهنده این است که متغیر الگوهای ارتباطی خانواده توانست نقش واسطه‌ای را در تأثیر درگیری تحصیلی بر هویت تحصیلی برقرار کند.

شهیدنیک و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی نقش سبک‌های هویت در پیش‌بینی روحیه پرسشگری از کلیه دانش‌آموزان دختر دوره ابتدایی شهر دهدشت در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ نشان دادند بین مؤلفه‌های سبک هویت اطلاعاتی، سبک هویت هنجاری و سبک هویت اجتنابی با روحیه پرسشگری رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. اما بین مؤلفه تعهد هویت با روحیه پرسشگری رابطه معناداری وجود ندارد.

محمدی نسب و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه ای تحت عنوان بررسی رابطه بین همبستگی خانواده و الگوی ارتباطی والدین با بحران هویت نوجوانان نشان دادند که بین همبستگی خانواده و جهت گیری گفت و شنود با بحران هویت رابطه منفی و معنی دار، و بین جهت گیری همنوایی با بحران هویت رابطه مثبت معنی دار وجود دارد. همچنین همبستگی خانواده و الگوی ارتباطی والدینمی توانند بحران هویت را پیش بینی کنند.

ب- پیشینه پژوهش های خارجی

هال و همکاران^۱ (۲۰۲۳) در پژوهش خود با موضوع « الگوهای ارتباطی خانواده و تأثیرات میانجی حمایت و تاب آوری بر نگرانی های دانشجویان درباره دانشگاه » نشان دادند که والدین از طریق محیط های ارتباطی خانوادگی که از دوران کودکی ایجاد و تقویت می کنند و از طریق حمایتی که در طول انتقال به دانشگاه انجام می دهند، نقش مهمی در کمک به فرزندشان برای سازگاری با دانشگاه ایفا می کنند.

وسترمن^۲ (۲۰۲۰) پژوهشی با عنوان « رابطه محیط خانواده و انگیزش پیشرفت تحصیلی و عملکرد دانش آموزان » انجام داد . روش تحقیق توصیفی -همبستگی بود . نتایج نشان داد که عملکرد خانواده نقش مهمی در انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارد.

جانسون^۳ (۲۰۱۸) در مطالعه خود با موضوع « بررسی نقش هویت نژادی، اجتماعی شدن والدین و ارتباط با مدرسه بر تجربیات تحصیلی نوجوانان » عنوان کرد که الگوهای ارتباطی خانواده به عنوان پیشایندهای جهت ایجاد ارزش ها، عقاید، مهارت ها، هویت و سازه های روانشناختی بر فرد اثر می گذارند.

اشتوکهوف^۴ و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان " چگونه پرسشگری مؤثر دانش آموزان هدایت می شود: مروری بر هدایت معلم در آموزش ابتدایی"، اظهار می دارند اگرچه عامل پرسش های دانش آموزان به طور گسترده مورد تصدیق قرار گرفته، لازم است معلمان مدارس ابتدایی آنها را برای یادگیری مؤثر برنامه درسی و تحصیلی آماده سازند. این بررسی مشخص می سازد کدام هدایت و راهنمایی معلم پرسشگری مؤثر دانش آموز را پشتیبانی می کند.

بتاسکی^۵ (۲۰۱۶) در مطالعه خود تحت عنوان « کاوش هویت بزرگسالان جوان: مدیریت حریم خصوصی و ارتباط والدین و فرزند در مورد موضوعات شغلی، دینی و سیاسی » نشان داد که روابط بین اعضا بر بسیاری از جنبه های زندگی از جمله هویت تأثیر می گذارد. خانواده هایی با میزان بالای گفت و شنود به اعضای خود کمک می کنند که به استقبال چالش ها بروند، از اعضای خود حمایت بهینه کنند و در دوره های مختلف زندگی، نقش مثبتی در شکل گیری هویت اعضا داشته باشند.

روش تحقیق

پژوهش از نظر هدف تحقیق کاربردی و در زمره مطالعات توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری تحقیق دانش آموزان دختر پایه هفتم ناحیه ۲ شهر اصفهان به تعداد ۶۹۸ نفر می باشد و تعداد نمونه بر مبنای جدول کرجسی و مورگان برابر ۲۴۸ نفر می باشد، و روش نمونه گیری به شکل تصادفی طبقه ای بوده است به این صورت که هر مدرسه یک طبقه در نظر گرفته شده است.

¹ Hall

² Westerman

³ Johnson

⁴ Stokhof

⁵ Butauski

ابزار پژوهش شامل سه پرسشنامه استاندارد منزلت هویت تحصیلی واز و ایزاکسون، پرسشنامه الگوی ارتباطی خانواده کوثرنر و فیتزپاتریک و پرسشنامه روحیه پرشگری حیدری می باشد.

جهت تجزیه و تحلیل از طریق نرم افزار SPSS، ورژن ۲۶ استفاده شده است. و از آزمون همبستگی پیرسون، آزمون واریانس و رگرسیون استفاده شده است.

یافته‌ها

جدول (۱) نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرشگری با هویت تحصیلی

متغیرهای مورد آزمون	ضریب همبستگی r	سطح معناداری Sig. (2-tailed)	حجم نمونه N	نتیجه آزمون
الگوهای ارتباطی خانواده با هویت تحصیلی	۰/۷۶۶	۰/۰۰۰	۲۴۸	رابطه معناداری وجود دارد
روحیه پرشگری با هویت تحصیلی	۰/۸۳۱	۰/۰۰۰	۲۴۸	رابطه معناداری وجود دارد

نظر به نتایج آزمون همبستگی (پیرسون) در جدول (۱)، بین الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرشگری با هویت تحصیلی در سطح ۹۵ درصد ($\text{Sig.} < ۰/۰۵$) رابطه معنادار و مستقیم ($r > ۰$) وجود دارد. یعنی بهبود الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرشگری، سبب بهبود هویت تحصیلی می شود. بنابراین الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرشگری با هویت تحصیلی رابطه وجود دارد، همچنین ضریب همبستگی بین متغیرهای مستقل (الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرشگری) و متغیر وابسته (هویت تحصیلی) در دانش آموزان پایه هفتم شهر اصفهان به ترتیب ($۰/۰۸۳۱/۷۶۶$) می باشد.

جدول (۲) نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین مولفه های الگوهای ارتباطی خانواده با هویت تحصیلی

متغیرهای مورد آزمون	ضریب همبستگی r	سطح معناداری Sig. (2-tailed)	حجم نمونه N	نتیجه آزمون
جهت گیری گفت و شنود با هویت تحصیلی	۰/۷۱۸	۰/۰۰۰	۲۴۸	رابطه معناداری وجود دارد
جهت گیری همنوایی با هویت تحصیلی	۰/۷۳۸	۰/۰۰۰	۲۴۸	رابطه معناداری وجود دارد

با توجه به نتایج آزمون همبستگی (پیرسون) در جدول (۲)، بین مولفه های روحیه پرشگری (جستجوگری، تفکر انتقادی، توان پژوهشی) با هویت تحصیلی در سطح ۹۵ درصد ($\text{Sig.} < ۰/۰۵$) رابطه معنادار و مستقیم ($r > ۰$) وجود دارد. یعنی بهبود مولفه های روحیه پرشگری (جستجوگری، تفکر انتقادی، توان پژوهشی)، سبب بهبود هویت تحصیلی می شود. بنابراین بین

مولفه های روحیه پرسشگری (جستجو گری، تفکر انتقادی، توان پژوهشی) با هویت تحصیلی رابطه وجود دارد، همچنین ضریب همبستگی بین متغیر های مستقل (جستجو گری، تفکر انتقادی، توان پژوهشی) و متغیر وابسته (هویت تحصیلی) در دانش آموزان دختر پایه هفتم (۰/۰۷۷۳/۰/۷۴۷/۷۸۲) می باشد.

جدول (۳): ضرایب معادله خط رگرسیون بین الگوهای ارتباطی و روحیه پرسشگری با هویت تحصیلی

شاخص آماری متغیر مستقل	ضرایب غیراستاندارد رگرسیون		ضرایب استاندارد	t	سطح معناداری	آمار هم خطی	
	B	خطای استاندارد				ضریب تحمل	عامل تورم واریانس
ضریب ثابت	۲۹/۷۳۸	۴/۸۴۵		۶/۱۳۸	۰/۰۰۰		
الگوهای ارتباطی	۰/۷۰۷	۰/۱۸۸	۰/۲۳۷	۳/۷۶۱	۰/۰۰۰	۰/۳۰۰	۳/۳۲۹
روحیه پرسشگری	۰/۶۸۱	۰/۰۶۸	۰/۶۳۲	۱۰/۰۲۹	۰/۰۰۰	۰/۳۰۰	۳/۳۲۹

با توجه به جدول فوق، مقادیر به دست آمده از محاسبه عامل تورم واریانس و ضریب تحمل نشان داد که پدیده همخطی بودن در متغیرهای پژوهش رخ نداده است. چون عامل تورم واریانس برای متغیرهای مستقل کمتر از ۴ می باشد. در جدول (۴-۹) سطر اول مقادیر مربوط به آزمون معنی داری عرض از مبدا (مقدار ضریب رگرسیون) β_0 و سطر دوم مربوط به ضریب شیب رگرسیون β_1 می باشد. در این جا الگوهای ارتباطی و روحیه پرسشگری متغیر های مستقل (X_i) و هویت تحصیلی متغیر وابسته (Y) می باشد که با توجه به فرمول $Y = a + bix_i$ معادله خط رگرسیون حاصله به صورت زیر می باشد:

(روحیه پرسشگری) $0/681 +$ (الگوهای ارتباطی) $0/707 + 29/738 =$ هویت تحصیلی

نتیجه گیری

به گواه نتایج پژوهش، بین الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرسشگری با هویت تحصیلی در سطح ۹۵ درصد ($Sig. < 0/05$) رابطه معنادار و مستقیم وجود دارد. یعنی بهبود الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرسشگری، سبب بهبود هویت تحصیلی می شود. بنابراین الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرسشگری با هویت تحصیلی رابطه وجود دارد، همچنین ضریب همبستگی بین متغیرهای مستقل (الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرسشگری) و متغیر وابسته (هویت تحصیلی) در دانش آموزان پایه هفتم به ترتیب (۰/۰۸۳۱/۷۶۶) می باشد. بنابراین فرضیه اصلی تایید می گردد و می توان گفت بین الگوهای ارتباطی خانواده و روحیه پرسشگری با هویت تحصیلی در دانش آموزان پایه هفتم رابطه وجود دارد. نتایج این فرضیه با مطالعات محمدی و میراحمدی (۱۴۰۰)، بختیای و موسوی (۱۴۰۰)، محمدی نسب و همکاران (۱۳۹۹)، جلالی آدرگانی (۱۳۹۷)، مهدی پور و همکاران (۱۳۹۶)، عرفانی فر و کوروش نیا (۱۳۹۵)، هال و همکاران (۲۰۲۰)، جانسون (۲۰۱۸) و بتاسکی (۲۰۱۶)، شهیدنیک و همکاران (۱۳۹۹)، حیاتی و همکاران (۱۳۹۷)، اشتوکوهف و همکاران (۲۰۱۶) همسو می باشد.

پیشنهادهای

تغییر نگرش کلی نظام آموزش و پرورش با رویکردی نو و مطلوب.
ایجاد تغییرات کلیدی و مرتبط با نیازها در کتابهای درسی.
طراحی کتب به صورتی که تازگی و جذابیت داشته باشد و ایجاد رغبت در دانش آموزان به مطالعه و فرهنگ کتابخوانی از طریق خانواده‌ها، معلمان و رسانه های گروهی.
تقویت مهارت استنباط و تجزیه و تحلیل دانش آموزان در جهت تقویت روحیه ی نقد و پرسشگری.
شرکت دادن دانش آموزان در بحث های کلاسی.
ایجاد انگیزه ی کار در معلمان (علاقه به کار در معلمان تقویت شود).
تقویت مهارت های حل مسئله دانش آموزان و استفاده از سطوح بالاتر تفکر در پردازش.
دادن فرصت فکر کردن به دانش آموزان تا با دانسته ها و ندانسته های ذهن خود آشنا شوند و میل به پرسش در آنها شکل می گیرد.
پیشنهاد می شود متولیان امر تعلیم و تربیت و مشاوران مراکز مشاوره با تاکید بر اهمیت و نقش ارتباط های موثر در محیط خانواده، زمینه ساز کاوش هرچه بیشتر و میزان بالای تعهد در کسب هویت سالم باشند.

منابع

۱. حیاتی، علی، عصاره، علیرضا، ذکریایی، منیژه، حیدری، رقیه، حیدری، علی، (۱۳۹۷)، شناسایی موانع خانوادگی مؤثر بر پرسشگری دانش آموزان دوره ابتدایی. فصلنامه علمی- پژوهشی خانواده و پژوهش. ۱۵ (۳): ۱۴۶-۱۲۷.
۲. حیدری، معصومه (۱۳۹۲). رابطه سبک های یادگیری با روحیه پرسشگری دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه اصفهان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان.
۳. خوش خلق، ایرج، (۱۳۸۴). بازنگری در روشهای سنجش و نقش آن در اصلاحات آموزشی، اولین همایش ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی، تهران: دفتر آموزش و پرورش پیش دبستانی و ابتدایی.
۴. ریاحی، محمد اسماعیل، علی وردی نیا، علی اکبر و بهرامی کاکاوند، سیاوش، (۱۳۸۶). تحلیل جامعه شناختی میزان گرایش به طلاق. زن در توسعه و سیاست، ۱۰۹، ۴۵ - ۶۱.
۵. سرمد، زهره؛ حجازی، الهه و عباس بازگان (۱۳۹۰) روش تحقیق در علوم رفتاری، تهران: انتشارات آگه.
۶. شعبانی، حسن، (۱۳۸۲). مهارت های آموزشی و پرورشی، تهران: انتشارات سمت.
۷. عبدی، علی، زندی پیام، آرش. (۱۳۹۹). مدل عملکرد تحصیلی براساس هویت تحصیلی، سرزندگی تحصیلی، شکفتگی، خودکارآمدی تحصیلی. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۲۰ (۸۳)، ۳۳۷-۳۲۸.
۸. لیاقت دار، محمد جواد، عابدی، محمد، جعفری، سیدابراهیم، بهرامی، فاطمه، (۱۳۸۲). مقایسه میزان تاثیر روش تدریس بحث گروهی با روش تدریس سخنرانی بر پیشرفت تحصیلی و مهارتهای ارتباطی دانشجویان، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، سال ۱۴، شماره ۳.
۹. محمدی، سیدعبداله، شیخ الاسلامی، راضیه، فولادچنگ. محبوبه. (۱۳۹۸). مسئولیت پذیری در بزرگسالی در حال ظهور: نقش الگوهای ارتباطی خانواده و ابعاد هویت. مشاوره کاربردی، ۹ (۲)، ۱-۲۲.
۱۰. محمدی، سعید. (۱۴۰۰). پرسشگری چیست؟ آشنایی با پرسش و پرسش گری از نظر علمی و قرآنی، مطالعه شریف.
۱۱. مرادی، محمود، عجم، علی اکبر، (۱۳۹۶)، بررسی رابطه ی روحیه ی پرسشگری بر خودنظم دهی فراشناختی دانش آموزان متوسطه ی اول شهرستان رشتخوار، اولین همایش بین المللی و سومین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی، تهران
۱۲. موسوی، پریا. (۱۴۰۱). نظریه های مهم روانشناسی الگوهای ارتباطی خانواده، مجله خانواده.
۱۳. مهدی پور، سعید، فروغیان، زهرا، فلاحتی، فاطمه، نادیان، کوثر، (۱۳۹۶)، الگوهای ارتباطی والدین پیش بینی کننده ی سبک های هویتی نوجوانان، ششمین کنگره انجمن روانشناسی ایران، تهران.
14. Anctil, T. M., Ishikawa, M., Tao Scott, A. (2008). Academic Identity Development through Self-Determination Successful College Students with Learning Disabilities. Academic Journal (Career Development for Exceptional Individuals). 31 (3), 164-174.
15. Bellon, J. J., Bellon, E. C. & Blank, M. A. (1991). Teaching from a research knowledge base: a development and renewal process. Facsimile edition. New Jersey, USA: Practice Hall.
16. Bennett, P. N., Iverson, M. J., Rohs, F. R., Langone, C. A., & Edwards, M. C. (2002 "Job Satisfaction of Agriculture Teacher in Georgia and Selected Variables Indicating their Risk of Leaving the Teaching Profession"; Paper Presented at the Southern Agricultural Education Research Conference, Orlando, pp. 555 – 567.

17. Black ,s., (2001). ask me aquestion : how teachers us einquiry in a classroom, American school journal,1885,43-46.
18. Boskaglia,I, (1985).Living,Loving and Learning .new York:Thmpson.
19. Botta, R. A., & Dumlao, R. (2002). How Do Conflict and Communication Patterns between Fathers and Daughters Contribute to or Offset Eating Disorders? Health Communication, 14, 199-219.
20. Gillespie, m. (2005). Student-teacher connection: aplace of success wads worth publishing company.usa.
21. Huang, Y. (2010). Family communication patterns, communication apprehension and soci communicative orientations. study of Chinese students, 10, 121-35.
22. Karaś, D., & Ciecuchm, J. (2018). The relationship between identity processes and well-being in various life domains. Personality and Individual Differences, 121, 111–119.